

הצהרת וושינגטון: פתיחה להסכם השלום

בחודש יולי 1994 – ביוזמת ביל קלינטון, נשיא ארצות הברית – נפגשו בבית הלבן חוסיין מלך ירדן ויצחק רבין ראש ממשלת ישראל. לאחר שבוע של דיונים הסתיימה הפגישה בחתימה על "הצהרת וושינגטון", שבה הכריזו שני המנהיגים על סיום מצב המלחמה והאיבה בין ישראל לירדן: "לאחר דורות של איבה, דם ודמעות, ובעקבות שנים של כאב ומלחמות, נחושים הוד מעלתו המלך חוסיין וראש הממשלה יצחק רבין לשים קץ לשפיכות הדמים וליגון...". הצהרת וושינגטון שימשה בסיס לניסוח הסכם השלום, שנחתם ארבעה חודשים אחר כך בערבה.

הצהרת וושינגטון זכתה לתמיכה נרחבת בישראל ובכנסת: 105 חברי כנסת תמכו בה, ורק 3 חברי כנסת ממפלגת "מולדת" הצביעו נגד ההצהרה.

בטקס החתימה על הצהרת וושינגטון, שקדמה להסכם השלום, נאם יצחק רבין, ראש ממשלת ישראל, בקונגרס האמריקני. נאום זה עורר התרגשות רבה בקרב שומעיו בקונגרס וגם בארץ. הנה קטעים מנאומו:

"הוד מעלתו המלך חוסיין, הנשיא וויליאם ג' קלינטון

אנו חיים באותו חבל ארץ. אותו גשם מפרה את אדמותינו. אותו שרב מייבש את שדותינו. זו אותה תאנה שבצלה אנו חיים, וזו אותה הגפן שאת פריה אנו אוכלים. אנו שותים מאותה באר... רק 70 דקות של נסיעה מפרידות בין ירושלים לעמאן. 70 דקות ו-46 שנים. וכשם שהיינו אויבים גדולים, כך אנו יכולים להיות שכנים טובים...

אדוני המלך, שנינו ראינו הרבה בחיינו. ראינו בחיינו יותר מדי סבל. מה תוריש לילדיך? מה אשאר אני אחרי לנכדי? אין לי נכסים, יש לי רק חלומות: להוריש לדורות הבאים עולם טוב יותר, מפויס יותר, עולם שנעים לחיות בו. אין זה הרבה מדי.

מדינת ישראל מודה לך על היענותך לידינו המושטות לשלום, על תבונתך המדינית, על אומץ לבך, על התקווה החדשה שנטעת היום בלבותינו, בלב נתיניך הירדנים, בלבם של רודפי השלום. אני יודע כי גם מלוא הערכתה של אמריקה הגדולה נתונה לך, זו אמריקה המסייעת לאמיצים העושים שלום של אמיצים... מחר אני חוזר לירושלים, בירת מדינת ישראל ולבו של העם היהודי. בצדי הדרך העולה לירושלים מונחים שלדי מתכת מפוחמים, קרים ואילמים. אלה הם שרידי שיירות הרכב, המזון והתרופות, שעלו לירושלים הנצורה במלחמה לפני 46 שנים. בעבור רבים מאזרחי ישראל זהו סיפור גבורה וחלק מאגדה. בעבורי ובעבור רעי הלוחמים, כל פיסת ברזל קרה בדרך לירושלים היא זיכרון מר.

אני זוכר כאילו היה זה היום, את האנשים הצעירים שהיו בשלדי המתכות האלה... אני זוכר אותם. הייתי מפקדם במלחמה. בעבורם הטקס הזה איחר את המועד. נותרו הבנים, נותרו החברים, נותרו הנכדים. ואני, מספר אישי 30743, רב אלוף במילואים יצחק רבין, חייל בצבא ההגנה לישראל וחייל בצבא השלום, אני ששלחתי גייסות אל האש וחיילים אל מותם, אומר לך, מלך ירדן, ואומר לכם ידידים אמריקנים: אנו יוצאים היום למלחמה שאין בה הרוגים ופצועים ולא דם ולא סבל. וזו המלחמה היחידה שתענוג להשתתף

בה – המלחמה על השלום.

ומחר, בדרך העולה לירושלים, אלפי פרחים יעטפו באהבה את חלקי המשוריינים החלודים, אלה שלא הגיעו

אל העיר. מחר, אלפי פרחים יחייכו שלום אלינו משלדי המתכת...

אלוהים, ברך את השלום."